

Ludmila HOMETKOVSKI,
Universitatea Liberă Internațională din Moldova

TERMINOLOGIA ȘI DICȚIONARELE TERMINOLOGICE: GENEZĂ ȘI EVOLUȚIE

Progresul științific este însoțit în mod inevitabil de apariția cuvintelor speciale pentru a marca obiectele studiate. Dezvoltarea tehnicii, culturii, artei dă naștere cuvintelor speciale proprii domeniilor lor. Acest fenomen are loc în timp diferit, în diferite colțuri ale lumii și sub forma materială a diferitor limbi. Dar totuși este un fenomen universal.

În ultimul timp, terminologia, trezește un interes mare din partea lingviștilor și specialiștilor din diferite ramuri ale științei și domenii profesionale. Cercetătorii încearcă în continuu să sistematizeze, să unifice și să standardizeze lexemele speciale – termenii, ce desemnează noțiuni terminologice noi. De aceea, terminologiei îi este caracteristică dinamica și mobilitatea, fiindcă termenii noi apar datorită progresului tehnico-științific și schimbărilor cotidiene ce au loc în societate.

Apariția neologismelor mai este provocată și de faptul că toate domeniile de activitate umană sunt mereu în dezvoltare și de aici pornește necesitatea de a introduce pe parcurs unele modificări lexicale cu scopul perfecționării terminologiei unuia sau altuia domeniu. Nu este nimic perfect în lume, nici știința, nici legea. Ne vom alătura opiniei Teoderei Irinescu [9, p. 121], care scrie în una din monografiile sale, că este cvasiunanim recunoscut că nici o terminologie științifico-tehnică (în cazul nostru, prima componentă se poate atribui științei dreptului, cea de a doua, justiției în partea ei „tehnică”) nu poate fi perfectă, din diverse cauze: complexitatea și „elasticitatea” unor noțiuni; neputința semnelor lingvistice de a reflecta toate nuanțele și toate raporturile. Însă, în opinia domniei sale, aceasta nu înseamnă că terminologia ca instrument de comunicare nu poate fi mai mult sau mai puțin eficientă într-un domeniu de activitate social-umană de importanța celei justițiare. P. Ivič [22, p. 18] observă că dificultățile provocate de caracterul inadecvat al terminologiilor au pus în fața lingviștilor și a specialiștilor din orice domeniu sarcina ameliorării lor, datorie transmisă din generație în generație:

„Perfecționarea terminologiilor are loc în urma unui proces dublu: a progresului științei însăși, adică a înțelegerii tot mai clare a noțiunilor pe care le semnifică termenii și a aprofundării sporite a problemelor pur terminologice”. Iar „atitudinea de surpriză în fața unor realități lingvistice de o mare varietate și bogăție este dublată de încercarea de a găsi reguli și criterii care să acționeze în sensul structurării și normării materialului lexical al diferitor domenii științifice” [5, p. 14].

Terminologia oferă un sprijin deosebit comunității științifice. Accesibilitatea cât mai ușoară a informației este importantă nu numai pentru dezvoltarea într-un anumit domeniu, dar și pentru un schimb util între specialiști, iar exactitatea termenilor folosiți este esențială pentru schimbul corect de informații. În prezent știința și tehnologia devin tot mai mult interdisciplinare, însă paralel cu aceasta, progresul rapid în știință și tehnologie, ca și în modul de comunicare, impune restricții și chiar standardizarea unor forme ale limbajului. Terminologia este nevoită să recurgă la diferite științe: lingvistica, lexicologia, informatica, științele exacte deoarece terminologia presupune documentație, clasificare etc.

Multidisciplinaritatea se referă la originea termenilor, la studiul fundamental al conceptelor, la organizarea și transmiterea cunoașterii, la formarea informației științifice și în final la stocarea cunoașterii. Gleb Drăgan, vorbind despre importanța terminologiei în transmiterea cunoașterii, face referință la legenda Turnului Babel. Iată fragmentul din Biblie [2]:

„În vremea aceea era în tot Pământul o singură limbă și un singur grai la toți. Purcezînd de la răsărit, oamenii au găsit în țara Sennar un șes și au descălicat acolo. Apoi au zis unul către altul: „Haidem să facem cărămizi și să le ardem cu foc!”. Și au folosit cărămida în loc de piatră, iar smoala în loc de var. Și au zis iarăși: „Haidem să ne facem un oraș și un turn al cărui vîrf să ajungă în cer, și să ne facem faimă înainte de a ne împrăștia pe fața a tot Pământul”. Atunci s-a pogorît Domnul să vadă cetatea și turnul pe care-l zideau fiii oamenilor. Și a zis Domnul: „Iată, toți sînt de un neam, și o limbă au și iată ce s-au apucat să facă, și nu se vor opri de la ceea ce și-au pus în gînd să facă. Haidem dar să ne pogorîm și să amestecăm limbile lor, ca să nu se mai înțeleagă unul cu altul.”

Cu alte cuvinte, construcția Turnului Babel a fost posibilă deoarece toți utilizau o aceeași limbă, iar la baza ei a existat și o terminologie necesară coordonării și construirii turnului. Dumnezeu a sesizat tăria deosebită a unei limbi unice, deoarece, în loc să dărîme construcția, a ales soluția de a nu-i lăsa pe oameni să se mai înțeleagă [6, pp.74-76].

Deci terminologia a existat din toate timpurile, s-a dezvoltat paralel cu omul și societatea. Însă doar în ultimele decenii a cunoscut o dezvoltare sistematică, cu discuții profunde la capitolul principiilor, metodelor, bazelor sale. Întemeierea și dezvoltarea terminologiei e legată de Cercul de la Viena și de E. Wüster, care a înființat institutul internațional INFOTERM și a fundat știința termenilor sau V.G.T.T. (Vienna General Theory of Terms). Ideile de bază ale acestei orientări pot fi găsite în Manifestul Cercului de la Viena [16]. Postulatele V.G.T.T. sunt produse sub formă de norme de ISO – 1087, editat de AFNOR [1]. Wüster și adepții săi postulează unitatea științei și, din această cauză, diminuează pînă la zero importanța lingvisticii, stabilind ca limbaj unificator logica. Ca ideologi ai universalismului, reprezentanții V.G.T.T. urmăresc să unifice ansamblul disciplinelor științifice. Adoptă o poziție terminologică strictă, după care conceptele științifice sunt incompatibile cu cele ale lumii cotidiene (poziția care nu coincide cu interpretări actuale ale terminologiei). Pentru a rezolva problema difuzării internaționale a științelor V.G.T.T. stabilesc norme internaționale (normele ISO), care preced elaborarea terminologiilor și care permit echivalența precisă de la o limbă la alta; aceste norme, admise de colectivitățile științifice și tehnice realizează unitatea dorită pentru știință.

Pe poziția V.G.T.T. se situează și alți cercetători de referință în dezvoltarea terminologiei cum ar fi H. Felber [7]; totuși acest autor admite că terminologia este un domeniu interdisciplinar și transdisciplinar.

Normele ISO pun accent pe nume în terminologiei, iar postulatul nominal e influent în diverse teorii terminologice, în așa fel încît alte clase morfologice sunt raportate la forma nominală de expresie (este cazul logicii terministe, pe teoria căreia s-au fundamentat mai multe teorii actuale în Anglia sau în Franța (curentul nominalist).

O orientare modernă în terminologie este reprezentată de R. Kočourek [10]. În această orientare se depășește poziția terminologiei clasice (care ignoră dimensiunea sintactică a lexicului, ceea ce face din terminologii cataloage inerte) și se preconizează descrierea textelor; sunt urmăriți termenii cu distribuție regulată în texte (izotopie generică) și termenii cu distribuție neregulată (molecule semice). Se

consideră că preocuparea pentru texte trebuie să conducă la reconsiderarea unor principii ale terminologiei.

Importanța textelor pentru termeni și terminologii este reflectată și de unele definiții lexicografice din dicționarele generale ale limbilor, atunci când se dau indicatori de domeniu, cum ar fi mar. (marină), cor. (coregrafie), electron. (electronică), rad. (radio, radiofonie), tel. (televiziune), text. (industria textilă) ș.a., indicatori care corespund tipurilor de discurs.

E de menționat că, anume specialiștii diferitor domenii de activitate umană au stat la originea teoriei terminologice și nu lingviștii. Întemeietorul teoriei generale a terminologiei moderne, cum am mai menționat mai sus, este considerat inginerul austriac Eugen Wüster (1898-1977), tot dânsul fiind și principalul reprezentant al Școlii din Viena. În 1931 Wüster prezintă la Universitatea de la Viena teza sa de doctorat *Internationale Sprachnormung in der Technik, besonders in der Elektrotechnik* [17]. În teză Wüster explică în ce constă sistematizarea metodelor terminologice, stabilește principiile de lucru asupra termenilor și schițează în linii mari metodologia prelucrării datelor terminologice. Traducerea tezei sale în limba rusă constituie o primă manifestare a interesului pe care îl suscită terminologia în domeniile tehnice și o dovadă a importanței în creștere acordate normalizării termenilor. În ex-URSS, savantul D.S. Lotte (1889-1950) creează școala terminologică sovietică. În 1931 Lotte [19] scria, că starea terminologiei tehnice este un obstacol serios în calea progresului tehnic, deoarece nivelul dezvoltării terminologiilor concrete nu corespunde progresului în domeniul tehnicii și științei [20, p. 28].

Guy Rondeau [13, p. 11] îl considera pe Lotte drept fondator al terminologiei ca disciplină științifică. În timp ce Lotte se ocupa de aspectele teoretice și metodologice, Wüster se ocupa de prelucrarea datelor terminologice dezvoltând teoria sa generală a terminologiei doar către anii 70 a secolului XX. Însă Picht susține că anume teza de doctorat a lui Wüster este prima prezentare a teoriei terminologice [12, pp. 24-32]. Prima lucrare pur teoretică a lui Wüster *Einführung in die allgemeine Terminologielehre und terminologische Lexikographie* apare la Viena și New York în anul 1979 cu doi ani mai târziu după moartea sa. În această lucrare Wüster expune teoria generală a terminologiei, fundamentele Școlii vieneze [18].

În 1936 a văzut lumina tiparului monografia savantului rus E. Dressen [21, pp. 104-165] în care autorul a mai multor lucrări în domeniul teoriei și istoriei esperanto și altor limbi artificiale internaționale, susține că scopul termenului este de a reproduce în conștientul omului o închipuire pe cât se poate de completă despre obiectul științei și tehnicii cu toate calitățile și proprietățile sale. Dressen este primul care a insistat asupra importanței normalizării terminologiilor și a fost la originea primului organism internațional de normalizare – ISA (International Federation of National Standardizing Associations), fondat în 1926. ISA este înlocuit în 1946 cu ISO (International Standardizing Organisation).

Maria Teresa Cabré [4, p.27-29] distinge patru etape în dezvoltarea terminologiei moderne:

1. **Originile disciplinei** (anii 1930-1960). În această perioadă se pun la punct metodele activității terminologice care țin cont de caracterul sistematic al termenilor și apar primele texte teoretice ale lui Wüster și Lotte.

2. **Perioada de structurare** (anii 1960-1975). Aportul cel mai important este adus în această perioadă de informatica și tehnicile documentare. Apar primele baze de date și se observă primele activități de organizare internațională a terminologiei. Terminologia începe să aibă un cuvânt important în procesul de standardizare a unei limbi.

3. **Perioada de maturizare/avântul (éclatement)** (anii 1975-1985). Informatica continuă să se dezvolte și să-și aducă noi contribuții la dezvoltarea terminologiei, mai ales prin elementele de micro-informatică. Apar proiecte de amenajare lingvistică și terminologia devine tot mai importantă în procesul de modernizare a unei limbi și a societății.

4. **Perioada actuală (de larges horizons)** (din 1985). Se dezvoltă o adevărată industrie a limbilor, în care terminologia ocupă un loc important. Cooperarea internațională devine mai intensă și apar primele rețele internaționale care grupează diferite țări cu probleme comune. Crește efortul de standardizare și amenajare lingvistică.

După cum vedem, știința terminologică modernă începe prin anii 30 a secolului trecut, însă practica terminografică e mult mai veche. În civilizația occidentală descoperim deja în sec. XVI primele glosare specializate, monolingve sau chiar multilingve. Englezul John Rastell publică în 1527 *Glossary of Law Terms* care este considerat cel mai vechi vocabular tehnic monolingv. Apoi apar în 1553 două lucrări flamande, manualul de retorică al lui Jan Van Mussem care cuprindea un *Vocabularius van vromde termen* și un *Tresoor der Duytsscher talen* al juristului Jan Van den Werve cu un glosar de termeni juridici străini [15, p.67].

În secolul XVIII Lavoisier și Berthollet realizează lucrări în domeniul chimiei, Linné în botanică și zoologie. În sec. XIX din cauza internaționalizării științei, savanții tot mai des exprimă părerea că sunt necesare reguli de formare a termenilor pentru fiecare disciplină aparte. Începând cu 1906 Schlomann publică vocabulare tehnice în șase limbi [4, p. 22, 59].

Practica terminologică apare în rezultatul boom-ului informațional, care a provocat un interes sporit față de atribuirea unor denumiri corecte conceptelor create în știință și tehnologii și ar căror număr este în creștere continuă, precum și interesului pentru comunicare eficientă între diferite țări. În urma activității și practicii terminologice apar produsele terminologice: dicționare, vocabulare, glosare, lexicoane, tezaure, baze și bănci de date informatizate. Aceste instrumente sunt prin urmare folosite zi de zi de diferiți utilizatori. De exemplu, vocabularul terminologic sistematic monolingv unde sunt prezentate concepte din domeniul respectiv se folosește pentru activitatea în domeniul de specialitate. În vederea transferului de cunoștințe de specialitate într-o altă limbă se folosește un vocabular terminologic sistematic multilingv, care conține sistemul unificat de concepte pentru limbile implicate reprezentat cu ajutorul termenilor din diferite limbi incluse în vocabular. Pentru traducerea textelor se folosește dicționarul alfabetic care cuprinde termeni notați în ordine alfabetică și echivalentele lor în alte limbi. Tezaurele, fie monolingve, fie multilingve se folosesc pentru documentare și informare. Bazele de date, în funcție de structura și conținutul lor, pot fi utilizate în diferite scopuri: activitate în domeniu, traducere, documentare și informare, etc.

Deoarece interesul pentru știința terminologică naște din practică, diferite organizații își concep propriile dicționare. Astfel, în 1928 Comisia internațională a poliției criminale publică un *Internationales kriminaltechnisches Wörterbuch german-francez* [15, p. 88].

Reluarea activităților economice după al Doilea război mondial dă naștere mai multor dicționare în domeniul economiei, afacerilor, băncilor, finanțelor și, de asemenea, în domeniul dreptului care trebuia să reglementeze lumea nouă. Astfel în 1949 apar trei lucrări: *Terminologie juridique français-allemand* de A. Schreiber, *Dictionnaire juridique et administratif français-allemand* de E. Weinhold și un *Law Dictionary enlez-francez-german-spaniol* de L. Egbert. În 1950 apar *Dictonnaire juridique français-allemand* de T. Piccard și *Vocabulaire juridique français-anglais-*

allemand de R. Homburg, urmate în 1951 de *Handwörterbuch der französischen Rechtssprache* francez-german semnat de A. Wicher.

Cu anii numărul dicționarelor crește în continuu, fie vorba de lucrări monolingve, fie multilingve: în 1955 vede lumina tiparului *Dictionary of Legal Terms* englez-spaniol/spaniol-englez de L. Robb; în 1956 A. Perraud publică *Le Petit dictionnaire de droit*, iar T. Quemner *Dictionnaire juridique français-anglais/anglais-français*; în 1957 apare dicționarul lui J. Bromberger *Petit dictionnaire juridique*; *La Terminologie juridique français-allemand/allemand-français* de R. Renner et G. Haensch (1960), *Wörterbuch der deutschen und französischen Rechtssprache* de M. Doucet (în 2 volume, 1960-1962), *Deutsch-ungarisches Wörterbuch der Rechts- und Verwaltungssprache* german-unguresc și vice-versa de A. Karcsay (în 2 volume, 1960-1963); în 1962 *Law Dictionary* al lui H. Mozley; în 1964 avem *Dictionnaire juridique francez-italian/italian-francez* al lui M. Matteucci și *Russisch-deutsches juristisches Wörterbuch* de H. Kraft; *Encyclopedic Dictionary of Legal Terms* rus-englez de M. Tchjivadze (1965); în 1966 apare *Rechtslexikon* de H. Hassenpflug și *Wörterbuch der deutschen und italienischen Rechtssprache* (în 2 volume) de G. Conte, în 1968 C. Creifelds publică *Rechtswörterbuch, ...* etc. [15, pp. 93-94].

Totuși, chiar dacă astăzi dispunem de un număr impunător de dicționare juridice, este foarte dificil de efectuat traducerea unui document juridic fără a avea un minim de cunoștințe în domeniul dreptului. La fel de complicat îi este și juristului fără cunoștințe bune a limbii în care își propune o traducere. Dicționarele bilingve oferă o informație limitată asupra termenului, de aceea, Gabrielle Smart în articolul său *Le droit, une affaire d'interprétation des mots* [14] consideră binevenită căutarea termenului în dicționarele de drept monolingve în ambele limbi (limba sursă și limba țintă) pentru a verifica sensul exact al termenului și a obține definiția lui în vederea găsirii echivalentului corect.

O orientare de maximă importanță la ora actuală este cea care privește relațiile dintre IA (Inteligența artificială) și terminologiei, orientare care reunește specialiști din diverse domenii (informaticieni, specialiști într-un anumit domeniu științific sau în teoria cunoașterii, dar și numeroși lingviști de renume, cum ar fi F. Rastier, R. Martin).

Inteligența artificială se preocupă atât de ontologie a priori a domeniului științific de aplicare, de ansamblul primitivelor acestui domeniu, de achiziția de cunoștințe și de construirea unui sistem explicit, cât și de o problemă diversă ținând seama de limbile naturale. Terminologia în IA este legată, oricum, de texte, deși există problema decupajului automat al textelor.

În condițiile diversității preocupărilor în relația dintre terminologie și IA se rețin câteva dintre cercetările efectuate:

- (a) dezvoltarea lingvisticii corpusului utilizând băncile de date textuale;
- (b) stabilirea unor sisteme de extragere automată a termenilor ca TERMINO a lui David și Plante (ATO, 1990-1993) sau LEXTER al lui Bourigault [3];
- (c) stabilirea unor bănci terminologice pentru obținerea unor date mai adecvate, cum se procedează în Franța, făcându-se distincția dintre „limba comună” și „limbile de specialitate”;
- (d) analiza din perspectivă „internă” a specialistului într-un anumit domeniu științific sau tehnic, descriere reprezentată în IA (Nadine Gros, KOD) ș.a.

Se consideră în general, că legăturile dintre terminologie și IA pot duce la revizuirea anumitor postulate. Fiecare dintre aceste perspective moderne de studiere a terminologiilor ar putea fi de mare utilitate cercetărilor întreprinse în lume, dar informația complexă și specializată în același timp, ne face să considerăm această perspectivă ca un deziderat de viitor.

Studiul terminologiei apare ca necesar datorită dezvoltării tuturor ramurilor științei și specializării acestora și ca urmare a apariției a nenumărate noțiuni noi. Este necesară corecta interpretare a noțiunilor, precizarea diferențierii dintre cuvânt și termen, definirea cât mai completă a conceptelor și, în ultimă instanță, clarificarea diferenței dintre limbajul general și limbajul specializat. Aceste probleme sunt și mai complicate în cazul limbilor care nu sunt de circulație internațională, deoarece acestea trebuie să preia o cantitate apreciabilă de termeni, odată cu importul de tehnologii, tehnici și instalații. Asemenea termeni pot veni pe căi diferite, din diferite limbi cu circulație internațională și în acest mod pot conduce la confuzii. Din acest punct de vedere, ne alăturăm opiniei lui E. Pavel și C. Rucăreanu [11, p. 16] că, terminologia este o știință dinamică, în continuă transformare, dezvoltare și perfecționare.

Mai mult decât în limbajul obișnuit, comunicarea în limbajul de specialitate cere claritate și precizie. Noile concepte trec din limba în care au fost create în limbi din întreaga lume. Această trecere nu se face în mod organizat, ci de cele mai multe ori în mod haotic. Un anumit concept, cu un anumit înțeles precis în limba de bază, poate deveni în limba care îl împrumută un neologism nepotrivit cu specificul acestei limbi, cu un înțeles greșit sau care prezintă ambiguități. Introducerea noilor concepte într-o altă limbă se face de multe ori prin mass-media de oameni care nu posedă o pregătire lingvistică sau de specialitate, prin dicționare, care nu întotdeauna sunt realizate de traducători de cea mai bună calitate, prin firme străine, care vor să-și lanseze un anumit produs, uneori chiar prin specialiști, care însă nu sunt preocupați decât de spațiul lor restrâns de activitate. De multe ori nu se încearcă nici măcar o adaptare a cuvântului străin, ci se copiază pur și simplu în forma sa inițială, deși nu se potrivește și nu se poate adapta gramaticii și vorbirii limbii autohtone. Este cazul nenumăratelor anglicisme introduse în informatică, în administrație, în comunicații, în electronică, în multe domenii din cercetare etc. Uneori, noi concepte apar sub forma unor inițiale (acronime), cărora nu li se explică sensul și proveniența [11, p. 16].

Trebuie totuși să recunoaștem că noile concepte nu pot fi ignorate. Ele reprezintă de foarte multe ori cele mai noi cuceriri ale științei sau ale tehnicii și trebuie să ni le însușim, dacă vrem să fim la curent cu aceste noi cuceriri. Aici este unul din rolurile de bază ale terminologiei, de a pune o oarecare ordine în această problemă, de a da înțelesul corect noilor concepte, de a le adapta și a le da termeni cât mai potriviți cu legile organice ale limbii.

Nu este singura atribuție a terminologiei. Există cuvinte intrate mai de mult în vocabularul limbii, al căror înțeles prezintă ambiguitate sau neclaritate, cuvinte care în diferite ramuri ale științei sau ale tehnicii au înțelesuri diferite sau cuvinte care pe parcursul timpului și-au schimbat înțelesul inițial, fiind necesare precizări noi.

Scopul prezentului articol fiind doar un scurt istoric al terminologiei și a dicționarilor terminologice, mai cu seamă în domeniul dreptului, vom concludiona că terminologia este o disciplină complexă, cu câmp de activitate vast, care necesită o continuă adaptare și aducere la zi.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE:

1. AFNOR, (1990). *Terminologie, Norme X03-003, ISO-1087*, Paris: Afnor.
2. Biblia, „*Facerea*”, capitolul 11:1-7.
3. Bourigault, D. (1994). *LEXTER, un logiciel d'extraction de TERminologie. Application à l'acquisition de connaissances à partir des textes*, Teză de doctorat, Paris: EHESS.
4. Cabré, M. Teresa. (1998). *La Terminologie. Théorie, méthode et applications*, Ottawa, 322 p.

5. Cuciuc, Nina. (2004). *Franceza juridică*, Iași: Demiurg , 237 p.
6. Drăgan, Gleb. (1999). *Despre terminologia pentru științele exacte//Terminologie pentru științele exacte și alte reflecții sumare*, București: Editura ICPE, 134 p.
7. Felber, Helmut. (1987). *Manuel de terminologie*, UNESCO, Infoterm, 374 p.
8. Flaișer, Mariana. (2001). *Terminologia medicală în limba română*, Iași: Demiurg , p. 9.
9. Irinescu, Teodora. (2003). *Lingvistică juridică*, Iași: Demiurg , 189 p.
10. Kočourek, Rostislav. (1994/1995). *ALFA, Terminologie et linguistique de spécialité*, vol. 7, Halifax Univ.
11. Pavel, Eugeniu și Costin Rucăreanu. (2001). *Întroducere în terminologie*, București: Editura Academiei Române, Editura AGIR, 159 p.
12. Picht, Heribert. (1983). *Breve historia y situación actual de la teoría, la investigación y las prácticas terminológicas//Actas del primer seminario nacional de terminología*, Caracas, Universidad Simón Bolívar, pp.24-32.
13. Rondeau, Guy. (1983). *Introduction à la terminologie*, 2e édition, Chicoutimi, Gaëtan Morin, XLV+238 p.
14. Smart, Gabrielle. *Le droit, une affaire d'interprétation des mots* [en ligne]. Disponible sur: <http://www.geocities.com/Eureka/office/1936/juri1.html> (consulté le 07. 11. 2008).
15. Van Hoff, Henri. (1994). *Petite histoire des dictionnaires*, Peeters, Louvain-la-Neuve , 129 p.
16. Wüster, Eugen. (1985). *Manifeste du Cercle de Vienne et autres écarts*, traducere în franceză de Antonia Soulez, PUF.
17. Wüster, Eugen. (1931). *Internationale Sprachnormung in der Technik, besonders in der Elektrotechnik*, Teză de doctorat.
18. Wüster, Eugen. (1979). *Introduction à la théorie générale de la terminologie et à la lexicographie terminologique*, Edition française préparée par Edmond Brent, Québec, Canada.
19. Лотте, Д.С. (1931). *Очередные задачи научно-технической терминологии*.
20. Головин, Б.Н. и Р.Ю. Кобрин. (1987). *Лингвистические основы учения о терминах*, Москва: Высшая Школа, 104 стр.
21. Дрезен Э.К. *Научно-технические термины и обозначения и их стандартизация*, стр.105//Татаринов В.А. (1994). *История отечественного терминоведения: Очерк и хрестоматия*. М., Московский лицей , стр. 104-165.
22. Ивич, П. (1994). *К проблеме лингвистической терминологии и условных обозначениях в славянских языках*, Vja, XII, p.18.

RÉSUMÉ

LA TERMINOLOGIE ET LES DICTIONNAIRES TERMINOLOGIQUES: GENESE ET EVOLUTION

Dans cet article l'auteur présente le contexte historique de la terminologie comme science et pratique, surtout la lexicographie juridique. L'auteur discute l'origine pratique de la théorie terminologique qui a été imposée par des spécialistes ayant des professions diverses. Etant donnée la complexité de la terminologie et les activités très variées qui nécessitent une permanente mise à jour, l'auteur soutient l'évaluation computerisée des dates terminologiques.

Mots-clés : terminologie, terme, instrument communicatif, activité professionnelle /domaine, systématisation, standardisation, terminographie